

Striden ved UiT

Universitetsstyret vedtok på styremøte 19. desember flere tiltak med sikte på å revidere studieprogramporteføljen ved UiT Norges arktiske universitet. Mange av disse tiltakene var [kontroversielle](#) og allerede før styremøte hadde et [opprop](#) som tok sikte på å støtte bachelorstudiet i arkeologi fått hundrevis av underskrifter. Etter møtet forfattet jeg et brev som kritiserer to av tiltakene som kan ha direkte negative konsekvenser for humaniora og samfunnsvitenskapelige utdanninger ved UiT. Brevet sirkulerte først rundt på mitt eget institutt (filosofi) og deretter på fakultetet hvor filosofi hører hjemme. I [brevet](#) kritiseres først de to tiltakene, før vi kommer med konstruktive endringsforslag som styret skal behandle i sitt møte 8. februar.

To tiltak i kritisk lys

Ifølge det første tiltaket gis humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag minst disiplinært rom til å bygge opp sine studieprogram. Kun 100 studiepoeng skal brukes til disiplinærdelen (av tilgjengelige 180 studiepoeng). Det andre tiltaket vi kritiserer, er innføringen av en terskelbasert tilnærming til videreføring av et studium. Den sier at emner og programmer som over en toårsperiode rekrutterer færre enn 20 studenter på bachelornivå og 10 på masternivå skal gjennom en grundig vurdering før de lyses ut igjen.

Hva skjer i Tromsø (og i Norge)?

Disse tiltakene ved UiT peker klart utover seg selv. Det har i årevis vært [en veldokumentert tendens i Norge](#) til å legge ned studier innen humaniora (og i mindre grad innen samfunnsvitenskap). Det som skjer ved UiT nå er dermed ikke overraskende, men likevel bekymringsfullt. For tiltakene følger ikke bare med denne trenden, men de ser faktisk ut til å fremskynde prosessen: De retter seg ikke bare mot spesifikke programmer basert på individuelle evalueringer, men har som mål å innføre omfattende endringer i hele programporteføljen. Vi må derfor spørre: Hvorfor?

Det som egentlig står på spill

Vi får lite hjelp til å svare på dette spørsmålet ved å vende oss mot begrunnelsene styret ved UiT gir. Disse er generelle og vage, og det er ikke åpenbart at de utelukkende gjelder for humaniora og samfunnsvitenskap. I brevet diskuterer vi disse begrunnelsene mer detaljert, men det er viktigere å fokusere på det større bildet. Det som egentlig står på spill, er intet mindre enn fremtiden for humanistisk utdanning ved UiT. Slike generelle tiltak truer nemlig med å fungere som en gressklipper: De klipper alle høye vekster uten å gjøre forskjell på løvetann og tulipaner. For å snakke mindre metaforisk: Gitt at spesielt humanistiske studieprogrammer har en tendens til å være små (i kontrast til det andre tiltaket), men fortsatt krever, som enhver annen grad, tilstrekkelig opplæring (i kontrast til det første tiltaket), er det en sjanse for at humaniora og, i mindre grad, samfunnsvitenskapelig utdanning vil bli utradert i Tromsø. Dette er enda mer sannsynlig dersom man tar i betraktning de bredere virkningene på profesjonsmiljøet: Å ansette og beholde dyktige akademikere, inkludert doktorgradsstudenter, vil bli svært vanskelig på institutter med utvannede eller ikke-eksisterende studieprogrammer.

Virkinger langt utover Tromsø

Det som skjer ved UiT, blir ikke nødvendigvis værende ved UiT. Til syvende og sist er det et spørsmål om humanioras skjebne i Norge. I denne forbindelse er det en tendens, på alle nivåer av beslutningstaking, til å gjemme seg bak økonomi: Hvis vi ikke har pengene, hvordan kan vi finansiere disse gradene? Men hvis landet vil, kan finansiering gis: Dette er bare et spørsmål om beslutning. Dessuten er ikke bildet svart-hvitt. Jeg er for eksempel ikke imot studiemodellen UiT planlegger å innføre: byggeklossmodellen (major/minor-systemet) hjelper ofte humanistiske grader med å overleve.

Det jeg imidlertid er imot, er den ukritiske bruken av vage begrunnelser (buzz-ord som 'flerfaglighet' og 'fleksibel utdanning', for å nevne to) for å innføre inngripende tiltak med potensielt svært ødeleggende virkninger for hele utdanningsfelt.

Veien videre

Min mistanke er at debatten til syvende og sist handler om konkurrerende visjoner for hvilken rolle humaniora og samfunnsvitenskapelig utdanning spiller i våre samfunn. Jeg kan ikke snakke for alle, men for meg er disse tradisjonene avgjørende for et fritt, åpent og demokratisk samfunn. En opplyst, utdannet befolkning er mye bedre i stand til [å takle alvorlige utfordringer](#) og [mer interessert](#) i selve spørsmålet om hvorfor vi må møte disse utfordringene. Det er ikke noe nytt i det jeg sier, men det ser ut til at vi i dagens norske kontekst, for ikke å si den globale kontekst, må fortsette å understreke disse enkle punktene for å unngå katastrofale konsekvenser. Dette skylder vi oss selv så vel som fremtidige generasjoner.